

Stavovi studenata preddiplomskog studija sestrinstva o volontiranju u Republici Hrvatskoj, Republici Sloveniji i Poljskoj

---

Mihinjač, Nikola

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:378691>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-06**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 1412/SS/2021

**Stavovi studenata preddiplomskog studija sestrinstva o
volontiranju u Republici Hrvatskoj, Republici Sloveniji i
Republici Poljskoj**

Nikola Mihinjač, 2445/336

Varaždin, lipanj 2021. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za Sestrinstvo

Završni rad br. 1412/SS/2021

Stavovi studenata preddiplomskog studija sestrinstva o volontiranju u Republici Hrvatskoj, Republici Sloveniji i Republici Poljskoj

Student

Nikola Mihinjač, 2445/336

Mentor

Doc. dr. sc. Marijana Neuberg

Edvard Jakšić mag. viš. pred.

Varaždin, lipanj 2021. godine

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za sestrinstvo		
STUDIJ	diplomski sveučilišni studij Sestrinstvo – menadžment u sestrinstvu		
PRISTUPNIK	Nikola Mihinjač	MATIČNI BROJ	2445/336
DATUM	5.5.2021.	KOLEGU	Organizacija, upravljanje i administracija u zdr. njezi
NASLOV RADA	Stavovi studenata preddiplomskog studija sestrinstva o volontiranju u Republici Hrvatskoj, Republici Sloveniji i Poljskoj		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Attitudes of undergraduate nursing students about volunteering in the Republic of Croatia, the Republic of Slovenia and Poland		
MENTOR	dr.sc. Marijana Neuberg	ZVANJE	docent
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc.dr.sc. Ivana Živoder, predsjednik 2. doc.dr.sc. Marijana Neuberg, mentor 3. izv.prof. dr.sc. Hrvoje Hećimović, član 4. Ivana Herak, mag.med.techn., zamjenski član 5.		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	1412/SS/2021
OPIS	

Volontiranje ili dobrovoljni rad proizašao je iz potrebe ljudi da budu zajedno, da se druže ili si pomažu, a najveći zamah razvoja doživljava tijekom druge polovice devetnaestog stoljeća. U osnovi volontiranja je ideja o dobrovoljnosti i slobodi izbora, a ono u sebi sadrži potencijal izgradnje solidarnosti, pruža priliku pomagati drugima, ali i ukazati na probleme i potrebe oko nas. Nakon što je 2007. Godine donešen Zakon o volonterstvu, stvoren je njegov pravni okvir za razvoj u svim segmentima društva. U njemu se govori o ulozi odgojno- obrazovnih institucija u podučavanju mlade populacije o značaju i ulozi volontiranja te njegovom doprinosu u razvoju sustava vrijednosti za opće kroz odgojn-obrazovni sustav. Posebna odgovornost leži na akademskoj, odnosno tercijarnoj razini obrazovanja s obzirom da obrazuju građane koji će danas sutra zauzimati vodeće i važne pozicije u zajednici i svijetu rada. U radu će se pružiti i ispitati stavovi studenata preddiplomskog studija sestrinstva Republike Hrvatske, Republike Slovenije i Republike Poljske o volontiranju, a rezultati će se koristiti za poticanje studenata na volonterske aktivnosti te razvoj poticajnih modela.

ZADATAK URUČEN 08.06.2021.

Neuberg

Predgovor

Zahvaljujem svima koji su pridonijeli završetku mog fakultetskog putovanja i uvelike me podupirali u tome. Želim zahvaliti mojoj mentorici, doc. sr. sc. Marijani Neuberg na vremenu i trudu koji je uložila tijekom mog studija. Posebno hvala mojim roditeljima, rodbini i prijateljima, koji su mi dali snagu i vjeru da ne treba odustati i koji su me uvelike poticali na upornost i hrabrost na smjeru koji sam odabrao i bez kojih ovaj rad ne bi bio ovdje.

Sažetak

Odabir medicinske struke i zanimanja, kao što su primalja ili medicinski tehničar/sestra, daje nam pretpostavku da su pojedinci, koji su odabrali to zanimanje, empatičniji i skloniji pomaganju drugima u težim životnim situacijama. Uzmemo li tu pretpostavku kao točnu, možemo naslutiti da će obrazovna ustanova, npr. škola/fakultet, puno lakše podučiti i pomoći u usvajanju stavova, znanja i vještina pojedinaca koji su se odlučili za zanimanje medicinske sestre/tehničara. Studente sestrinstva s volontiranjem objedinjuje nesebičnost, tradicija, pozitivan stav i humanost. Ovaj rad bavi se tematikom volontiranja studenata, točnije volontiranjem studenata sestrinstva preddiplomskog studija u Republici Hrvatskoj, Republici Sloveniji i Republici Poljskoj. Glavna svrha istraživanja bila je ispitati mišljenje studenata sestrinstva o volontiranju i istražiti njihovu uključenost u studentske aktivnosti. Istraživanje je provedeno od veljače do svibnja 2021. godine pomoću anketnog upitnika na Google docs. internetskoj platformi. Uzrak su činile osobe sa preddiplomskog studija sestrinstva koje su isključivo starije od 18 godina.

Cilj je bio saznati kolika je učestalost volontiranja studenata na sve tri akademske godine, na koji način su dobili informacije o volontiranju i ima li spol utjecaj na volontiranje te ispitati njihovo mišljenje o organizaciji i promociji volontiranja u javnosti.

Dobiveni rezultati ukazuju da studenti sestrinstva na preddiplomskom studiju su angažirani u volontiranju, no taj broj bi se mogao povećati kroz bolju edukaciju te uvođenjem volontiranja kao obavezni redmet u kurikulum edukacije medicinskih sestara/tehničara.

Ključne riječi: Volontiranje, kompetencije, studenti, subjektivna dobrobit, motivi za volontiranje

Choosing a medical profession and occupation, such as a midwife or a medical technician / nurse, gives us the assumption that individuals who have chosen this occupation are more empathetic and more inclined to help others in difficult life situations. If we take this assumption as correct, we can guess that an educational institution, such as a school / college, will teach and help to acquire the attitudes, knowledge and skills of individuals who have decided to become nurses / technicians much easier. Nursing students with volunteering are united by selflessness, tradition, positive attitude and humanity.

This paper deals with the topic of student volunteering, more precisely with the volunteering of undergraduate nursing students in the Republic of Croatia, the Republic of Slovenia and the Republic of Poland. The main purpose of the research was to examine the opinion of nursing students about volunteering and to investigate their involvement in student activities. The survey was conducted from February to May 2021 using a survey questionnaire on Google docs. internet platform. The sample consisted of persons from the undergraduate study of nursing who are exclusively older than 18 years.

The aim was to find out the frequency of student volunteering in all three academic years, how they received information about volunteering and whether gender has an impact on volunteering, and to examine their opinion on the organization and promotion of volunteering in public.

The obtained results indicate that undergraduate nursing students are engaged in volunteering, but this number could be increased through better education and the introduction of volunteering as a compulsory subject in the curriculum of education of nurses / technicians.

Keywords: Volunteering, competencies, students, subjective well-being, motives for volunteering

Popis korištenih kratica

OCD – Organizacije civilnog društva

1.	Uvod.....	1
2.	Civilno društvo.....	3
2.1.	Značajke civilnog društva	3
2.2.	Uloga civilnog društva	3
2.3.	Civilno društvo u Republici Hrvatskoj.....	4
3.	Sestrinstvo- empatična profesija	5
4.	Volonterstvo.....	6
4.1.	Motivacija za volontiranjem.....	7
4.1.1.	<i>Dvodimenzionalna teorija motivacije.....</i>	7
4.1.2.	<i>Trodimenzionalna teorija motivacije .....</i>	7
4.1.3.	<i>Višedimenzionalna teorija motivacije .....</i>	8
5.	Volonterstvo u Republici Hrvatskoj	9
5.1.	Zakonska regulacija volontiranja u Republici Hrvatskoj	10
5.2.	Prava i dužnosti volontera Republike Hrvatske	10
5.3.	Etički kodeks volontera	11
5.4.	Studentsko volontiranje u Republici Hrvatskoj	11
6.	Volonterstvo u Republici Sloveniji.....	13
6.1.	Slovenska filantropija.....	13
7.	Volonterstvo u Republici Poljskoj	15
7.1.	Prava i dužnosti volontera Republike Poljske.....	15
7.2.	Studentsko volontiranje u Republici Poljskoj	16
8.	Volontiranje kao pedagogija	18
8.1.	Volontiranje kao praksa	18
8.2.	Volontiranje u sestrinskom programu	19
9.	Istraživački dio rada	20
9.1.	Cilj istraživanja	20
9.2.	Hipoteze istraživanja	20
9.3.	Uzorak	20
9.3.1.	<i>Opis instrumenata .....</i>	21
9.3.2.	<i>Tehnike prikupljanja i obrade podataka .....</i>	21
9.4.	Rezultati	21
10.	Rasprava.....	32
11.	Zaključak.....	36
12.	Literatura.....	37
13.	Prilozi.....	40
13.1.	Upitnik.....	40
14.	Popis tablica	45

1. Uvod

Volontiranje ili dobrovoljni rad proizlazi iz čovjekove potrebe za povezanošću, druženju s drugim ljudima ili pomaganjem, a svoj najveći uspon doživljava u drugoj polovici 19. stoljeća. U principu je volontiranje integracija dobrovoljnosti i slobode izbora, koja tvori potencijal za izgradnju solidarnosti, otvaranje novih prilika za pomoć drugima, a jednako tako skreće pažnju na probleme kojima smo okruženi. U Hrvatskoj se volonterstvo počelo paralelno razvijati s razvitkom demokratskog društva, sljedeći konture europskih prostora. Na početku je volonterstvo bilo u domeni djelatnosti i interesa organizacija civilnog društva koje je bilo izvan akademske i stručne javnosti. Volontiranje se samo po sebi smatra međusobno korisnim radom ili odnosom sa znanstveno dokazanim povoljnim utjecajima na zdravlje i blagostanje ljudi koji su uključeni u volonterstvu. Međutim, unatoč jasnim činjenicama o koristi volontiranja, mjerenje istog je puno kompleksnije prirode. Stoga je potrebno biti oprezan pri donošenju marginalnih zaključaka o volontiranju, budući da su istraživanja poprilično ograničena. Također, postoje dokazi koji pokazuju poboljšanje u zdravlju i blagostanju osoba koje su zaprimile pomoć od strane volontera, ali korist istog je teško procijeniti zbog njihove ovisnosti o kontekstu i određenim faktorima poput: prirode volonterskog rada, odnosa između volontera i osobe koja je zaprimila pomoć ili trening te obrazovanja samog volontera. Donesenim hrvatskim zakonom o volontiranju 2007. godine u stvorio se pravni okvir koji omogućava razvoj volonterstva u svim dijelovima društva. U zakonu je definirana uloga odgojno-obrazovnih institucija u podučavanju mlađe populacije o ulozi i značaju volontiranja te njegovom doprinosu u razvoju sustava vrijednosti. Posebnu odgovornost ima akademska, odnosno tercijarna razina obrazovanja: Koja provodi obrazovanje građana koji će biti na vodećim i ključnim funkcijama u zajednici i svijetu. Volontiranje studenata nije samo u interesu studenata i društva već i u interesu svih akademskih institucija. Na fakultetima koji rade na razvoju integracije temeljnih sveučilišnih djelatnosti sa zajednicom s kojom sudjeluju posljednjih trideset godina promovira se način edukacije koja promiče zalaganje studenata za većim uključivanjem u volonterske aktivnosti. Takav način edukacije koji sadrži kombinaciju volonterstva i učenja je implementiran u 23 države [1].

Kod medicinskih sestara i tehničara veoma je poželjno da razviju kritičko mišljenje koje ne samo da im pomaže u pristupu teškim pacijentima, već im pomaže u razvoju pravilnog stava koji je uvelike potreban i doprinosi volontiranju [2].

Osim demografskih čimbenika, veliki utjecaj ima i razlika u spolu. S obzirom na spol, muškarci sudjeluju u volontiranju kako bi stekli priznanje i dobili razlog za doprinos svojoj profesionalnoj karijeri, dok žene sudjeluju iz društvenih razloga. Umirovljenici, na primjer, sudjeluju u volontiranju kako bi ostali društveno i fizički zdravi te aktivni [1].

2. Civilno društvo

Civilno društvo je dobrovoljno udruženje građana koji se udružuju s ciljem ostvarenja zajedničkih, ali i osobnih interesa. U svoje aktivnosti često uključuju volontere. Civilno društvo podrazumijeva aktivno građanstvo koje želi potaknuti i izazvati promjene u svome društvu te lokalnoj zajednici.

[3].

2.1. Značajke civilnog društva

Važnu ulogu u razvoju zajednice i stvaranju pozitivnih ljudskih vrijednosti ima organizirano civilno društvo. Organizacije civilnog društva (OCD) su strukture čiji članovi imaju ciljeve i odgovornost od općeg interesa te djeluju kao posrednici između javne vlasti i građanstva. OCD djeluju kao svojevrsno socijalno „ljepilo“ koje drži društvo zajedno. Neke od organizacija civilnog društva su: udruge, ustanove (npr.: škole, knjižnice, vrtići i dr.), mjesni odbori, zaklade, fundacije i mnoge druge [3].

Civilno društvo je sinonim kvalitetnog društva u kojem su akcije građana prožete civilnim vrlinama i civilnošću. Pojam civilnost podrazumijeva uvažavanje drugih građana, što za društvo ima važne društvene i političke posljedice. Niz građanskih inicijativa, čiji je glavni cilj poboljšanje i unaprjeđenje društvene zajednice, su zapravo akcije koje se provode u sklopu civilnog društva[4].

Potrebno je demokratski razvijeno društvo kako bi se te akcije mogle provesti, a rezultati akcija zaživjeti. Demokracija jamči neovisnost, politički pluralizam i slobodu društvenog izražavanja, a sve zajedno čini čvrstu osnovu na kojoj se izgrađuje stabilnost svake države i osnovu svakog zrelog društva [5].

2.2. Uloga civilnog društva

Razvijanje civilnog društva je glavni uvjet za nastanak i održavanje pravne, neovisne te demokratski stabilne države. Sam razvoj civilnog društva u svojoj osnovi uključuje i razvoj civilnih vrijednosti kao što su: poštenje, čast, uljudnost, uslužnost, tolerancija, disciplina, samousavršavanje, obzirnost prema drugima, odvažnost, štedljivost i pravednost u državi.

Svako društvo koje teži napretku će cijeniti ove vrline i uvažavati pojedinca kao člana i nositelja društvene zajednice [6].

2.3. Civilno društvo u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj se još uvijek nisu dogodile značajne promjene u razvitku civilnog društva, stoga njegov utjecaj i značaj u našoj zemlji tek mora zaživjeti. Iako se nisu desile drastične promjene, napredak je ipak vidljiv. Napredak se vidi u djelovanju mnogih novih organizacija i udruga civilnog društva, čiji je cilj osigurati pravednost i jednakost u državi, ali jednako tako ukazati na nepravilnosti u djelovanju privatnog i javnog sektora. Građani Republike Hrvatske žele sudjelovati u raznim akcijama koje bi im mogle jamčiti bolji životni standard i prosperitet, ali samo u slučaju da su ciljevi tih akcija jasno definirani. [6].

Građani su upravo zbog toga vrlo oprezni pri odluci kojoj će se organizaciji pridružiti i kojoj će udruzi dati svoje povjerenje, slobodno vrijeme i rad [6].

3. Sestrinstvo- empatična profesija

Glavnu ulogu u kvalitetnome provođenju zdravstvene njege pacijentima imaju empatija i holistički pristup. Osim što ljudi prirodno razviju empatiju o njoj i njenom pristupu se dodatno uči tijekom izobrazbe medicinskih sestara kroz teorijski i praktični dio nastave [8]. Empatija je „umijeće“ zamišljenog laska u kožu druge osobe, razumijevajući njene osjećaje i viđenja te korištenja stečenog razumijevanja za usmjeravanje naših postupaka. To je temeljni koncept: prema psihodinamičkom pristupima, ponašanjima i pristupima usmjerenim na osobu. Empatija olakšava razvoj terapijskog odnosa s korisnikom zdravstvene zaštite, pružajući osnovu za poboljšanje pacijentovog stanja [8].

S druge strane, usko vezano uz empatiju spominje se holistički pristup pacijentu. Holistički pristup pacijentu je u svojoj srži pristup kroz koji se pacijenta gleda kao cjelinu, a ne samo kao dijagnozu. Holistička njega uključuje liječenje uma, tijela i duše naših pacijenata. Holistička skrb također uključuje socijalne i kulturne razlike [9].

Medicinske sestre za izraženom empatijom, pacijenti često opisuju kao medicinske sestre koje "istinski brinu". Iako u sestrinskoj skrbi nema ničeg suštinski pogrešnog u tome da budete orijentirani na zadatke ili na ciljeve, ako je sestra pretjerano orijentirana na zadatak ili se čini kao da je izuzetno požurila, pacijenti mogu imati osjećaj kao da su samo broj ili dijagnoza ili još gore, teret [9].

Posebne prednosti volontiranja za studente sestrinstva usmjerene su na smanjenje različitosti socijalnih skupina ili situacija kojima su studenti izloženi, povećavajući pritom samopouzdanje, veće promišljanje vlastitom djelovanju na radnom mjestu, razvoj kritičnijih razmišljanja i poboljšanja određenih vještina. Iako studentsko volontiranje možda neće automatski rezultirati učenjem niti izravnom vezom s razvojem brižnosti, suosjećajnosti i praktičnih vještina, volontiranje studentima daje način da steknu nova iskustva kroz situacije koje su namjerno osmišljene tako da potaknu suosjećanje s drugima i razviju kritičko razmišljanje. Razvoj vještina i kritičkog razmišljanja kao dio obrazovanja medicinskih sestara može biti jedan od načina za napredak sestrinske profesije i stjecanja pojačane suosjećajnosti te empatije među obrazovanim medicinskim osobljem. Ipak, izostanak volontiranja u sestrinskoj pedagogiji je propuštena prilika da se iskoriste znanja i vještine učenika ili studenata [9].

4. Volonterstvo

Jedan od najsnažnijih čimbenika za razvoj demokratskih promjena u društvu, a i poticaj za uključivanje građana da sudjeluju u poboljšanju sustava u unapređenju kvalitete života kroz različite građanske inicijative, ostvarive u slobodnom vremenu pojedinca, je zasigurno volontiranje [6].

Glavna karakteristika neprofitnih vladinih organizacija je volonterski rad, koji se ističe kao ključna društvena prednost. Volonterstvo je teško svrstati pod neku točno određenu neprofitnu organizaciju, budući da svaka djeluje na određenim društvenim područjima kod kojih su potrebni drugačiji profili volontera. Volontiranje je glavna karakteristika neprofitnih organizacija, gdje je civilni rad značajna civilna prednost. Razvoj volonterskog djelovanja je uvelike pripomogao razvoju neprofitnih organizacija koje su sve više zastupljene u javnosti [6].

Europska povelja o volonterstvu, koja je donesena 1988.godine, je definirala volonterstvo kao: *„djelatnost u interesu ljudi, djelatnost koja nije motivirana financijskim interesom, koja se odvija na lokalnoj ili nacionalnoj razini, koja je dragovoljna, koja je miroljubiva, utemeljena na osobnoj motivaciji i slobodi izbora, potiče aktivnu građansku ulogu na dobrobit zajednice, potiče razvoj ljudskih potencijala, poboljšava kvalitetu življenja na načelima solidarnosti, traganje za novim rješenjima u brzim promjenama društva, poticaj korištenja poduzetničkih prigoda, osnovu razvoja partnerskih odnosa između aktera sistema blagostanja, te poticaj samoorganiziranju ljudi u rješavanju problema.“* [10].

4.1. Motivacija za volontiranjem

Glavno pitanje vezano uz motivaciju volontera je: Što volontere motivira na rad? Odgovore na to pitanje nam daju teorije koje možemo podijeliti u tri skupine: dvodimenzionalne teorije, trodimenzionalne teorije i višedimenzionalne teorije motivacije. Volonterke se uključuju u volontiranje iz društvenih razloga, dok se s druge strane (muški) volonteri uključuju zbog socijalnog priznanja koje im doprinose u izgradnji njihovih karijera. Umirovljenici najčešće volontiraju zbog potrebe da ostani fizički i socijalno aktivni. Kada je riječ o razini edukacije, visokoobrazovane osobe puno češće uključuju u volonterske aktivnosti. U Hrvatskoj se najviše u volontiranje uključuju studenti humanističkih i društvenih znanosti, zatim studenti prirodnih znanosti, dok studenti tehničkih i ekonomskih smjerova volontiraju znatno manje [11].

4.1.1. Dvodimenzionalna teorija motivacije

Dvodimenzionalne teorije motivacije volontera za volontiranjem podijeljene su u dvije skupine; egoistični i altruistični motiv, iliti ekstrinzični i intrinzični motiv. Volonteri motivirani altruističnim motivom sudjeluju u volontiranju zbog želje za doprinošenjem dobrobiti drugih ljudi, dok s druge strane volonteri motivirani egoističnim motivom sudjeluju kako bi uvećali samo vlastitu dobrobit. Intrinzično motivirane akcije rezultat su uživanja u pomaganju drugim pojedincima, što rezultira inherentnim zadovoljstvom volontera[11].

4.1.2. Trodimenzionalna teorija motivacije

Trodimenzionalna teorija o volontiranju dijeli motive za volontiranjem u tri skupine: materijalne, društvene i altruistične motive. Godine 1993. identificirane su tri skupine čimbenika motivacije:

- altruistični motivi poput: solidarnosti i sućuti,
- instrumentalni motivi poput: učenja novih vještina, upoznavanje novih ljudi i osobno zadovoljstvo

Godine 1997. identificirana je teorija koja motive djelu u tri druge skupine:

- stjecanje humanog kapitala

- stjecanje društvenog kapitala
- stjecanje kulturalnog kapitala [11].

4.1.3. Višedimenzionalna teorija motivacije

Višedimenzionalne teorije motivacije za volonterstvom svrstane su u više od tri skupine. Teorija iz 1985. govori o šest karakteristika pojedinca koje potiču angažman u volontiranju, a to su: društvenost, realističnost, konvencionalnost, sklonost umjetnosti, kreativnost i radoznalost. Najpoznatija višedimenzionalna teorija datira iz 1998. godine i govori o šest funkcija volontiranja, a naziva se „Funkcijskom teorijom“. Šest funkcija volontiranja uključuju: vrijednosti, bolje razumijevanje, osobni razvoj, karijeru, društvene odnose i samozaštitu [11].

5. Volonterstvo u Republici Hrvatskoj

Hrvatska tradicija volontiranja veoma je raširena i stara. Usprkos raznim političkim sustavima, volontiranje je uvijek bilo prisutno u nekom obliku. Prije početka prvog svjetskog rata postojale su razne humanitarne udruge i inicijative koje su prvobitno djelovale u okvirima crkve, gdje su volonterske aktivnosti najčešće provodile žene. Aktivne organizacije iz toga perioda su: Društvo „Demokratkinja“; Katoličko dobrotvorno žensko društvo u Osijeku; Gospinjsko društvo u Požegi, Bjelovaru, Slavanskom Brdu. Nakon i tijekom Prvog svjetskog rata su sva gospinjska društva bila aktivna pod nazivom „Podružnice Crvenog križa“. [12]

Za vrijeme socijalističkog režima, volontiranje u okviru današnjeg značenja, kao određena vrsta aktivnosti koja se provodi dobrovoljno i neplaćeno te u korist drugih, nije bilo poznato. U periodu socijalističkog režima je sustav bio podložan sportskim organizacijama, a u sklopu njih su, uz dobrovoljne radne akcije, stanovnici sudjelovali u volontiranju. Nakon razvitka demokratskog sustava počelo se razvijati i civilno društvo [12].

Zakonom o volonterstvu, donesenim 2007. godine, u Republici Hrvatskoj je definirano volonterstvo s pravnog aspekta. „ *Zakon o volonterstvu (NN 58/07, 22/13) definira volontiranje kao dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje*“ [13].

Volonterstvo u Hrvatskoj još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini unatoč donesenim zakonskim regulativama. Problemi održavanja i unapređenja volontiranja (iz financijskog aspekta), također su prisutni. Kako bi se ti problemi riješili, vlada nastoji ojačati volontersku infrastrukturu, sustavno uskladiti propise te ojačati međusobnu suradnju svih uključenih u unapređenje civilnog društva [6].

5.1. Zakonska regulacija volontiranja u Republici Hrvatskoj

Zakon o volontiranju odnosi se isključivo na organizirano volontiranje, čije su akcije regulirane upravo ovim Zakonom, ali se ne odnosi na volonterske inicijative skupina ljudi ili pojedinaca niti na volonterski rad kao neplaćeno usavršavanje, koje je regulirano Zakonom o radu. [6]

I prije nego što je Zakon o volonterstvu bio donesen, pojedini zakoni drugih pravnih regulativa u nekoj su mjeri uređivali raznolike vrste dobrovoljnog rada. Odredbe tih zakona su i dalje na snazi, dok sadašnji Zakon o volonterstvu služi samo kao dopuna dijelova zakona kod koji nije dovoljno dobro određen položaj svih stranaka, uključenih u proces volontiranja. Zakon o volontiranju stvorio je pravni okvir kojim je svim sudionicima volonterskog rada omogućeno zakonski zaštićeno pravedno volontiranje, a također pomaže u uređenju pravnih pitanja između volontera i korisnika volonterskih usluga te pomaže osigurati društveno okruženje koje pozitivno utječe na rast i razvoj volonterstva. Uvjeti koji definiraju neku djelatnost volonterskom opisani su u članku 3. Zakona o volonterstvu, a dodatni uvjeti potrebni kako bi se neka aktivnost smatrala volonterskom su na snazi da se izbjegne moguće zahtijevanje protuusluga ili imovinske te novčane koristi za tu aktivnost (volontersku djelatnost), kao i to da organizatori volontiranja i volonteri postupaju u skladu s etičkim načelima volonterstva. Zakon također razlikuje i termin „dugotrajno volontiranje“, volontiranje koje zahtijeva odrađenih najmanje 20 sati tjedno, u periodu od minimalno tri mjeseca bez prekida. Izostanak pravne regulative pokazao se problematičnim u praksi europskih zemalja. Rezultati koji nastaju kao posljedica izostanka pravne regulative su destimulacija volontiranja i njegovo lakše zloupotrebijavanje. Zakon o volonterstvu također regulira i dužnosti te prava volonterske organizacije i volontera [6].

5.2. Prava i dužnosti volontera Republike Hrvatske

Prava i dužnosti volontera određeni Zakonom o volonterstvu su sljedeća:

- obavljanje poslova u skladu sa sposobnostima i interesima
- upoznavanje s organizacijom i aktivnostima te opis poslova
- stručna pomoć i podrška te adekvatan prostor i materijali za rad
- sklapanje ugovora, ako volonter to zatraži i naknadu troškova

- mijenjanje volonterske pozicije i mogućnost napredovanja te pravo sudjelovanja u odlučivanju vezanom uz volontersku poziciju kao i probni rok
- pravo na sigurne uvjete rada i primjerene procedure kod rješavanja sukoba
- pravo na edukaciju, stjecanje i priznavanje kompetencija
- pravo na potvrdu o volontiranju i kompetencijama stečenim volontiranjem sukladno Zakonu, ako se zatraže [13].

5.3. Etički kodeks volontera

Etički kodeks vlontiranja donesen je 2008. godine od strane Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva. Etički kodeks predstavlja minimalna pravila, koja kao sustav vrijednosti zahtijevaju poštovanje od strane volontera i organizatora u njihovoj suradnji i zajedničkim djelovanjem, a uključuje: načelo sudjelovanja u društvenim procesima, načelo slobode izbora, načelo zabrane diskriminacije, načelo dobrovoljnosti, načelo intelektualnog učenja i načelo zaštite okoliša i brige za održivi razvoj [14].

5.4. Studentsko volontiranje u Republici Hrvatskoj

Prije svega, volontiranje je stil i način života, usko povezano s čovjekovim preferiranim vrijednostima, prepoznatljivim u prosocijalnom ponašanju. Volontiranjem pojedinac uči i stiče spoznaje o odgojnoj vrijednosti rada. Odgojnom vrijednošću rada smatra se ona vrijednost koja doprinosi samoostvarenju osobe te njegovom priznanju samoostvarenosti od strane društva. Ono što je zajedničko odgojnoj vrijednosti rada i poticajnom volontiranju je iskrenost u želji za pomaganjem, osjetljivost za probleme drugih, timski rad i poštovanje individualnih razlika [6].

Prvo provedeno komparativno istraživanje o volontiranju studenata u kojem je sudjelovala i Republika Hrvatska, provedeno je 2006. godine. U istraživanju je sudjelovalo 14 europskih zemalja, a prisutno je bilo otprilike 600 studenata različitih akademskih smjerova po svakoj državi. U istraživanju su sudjelovali studenti sa studija društvenih znanosti, prirodnih znanosti, ekonomije, humanističkih i tehničkih znanosti. Uzorak ispitanika u Republici Hrvatskoj činili su studenti sa sveučilišnih studija Sveučilišta u Zagrebu, stručnih studija na Tehničkom veleučilištu i Društvenom veleučilištu. Nakon navedenog istraživanja, provedena je još nekolicina istraživanja, npr. istraživanje među studentima Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci o volontiranju studenata s djecom i mladima s posebnim

potrebama, istraživanje o motivaciji volontiranja studenata diplomskih studija Sveučilišta u Zagrebu te istraživanje o vrednovanju volonterskih aktivnosti studenata provedeno na sveučilištima u Zadru, Rijeci i Splitu. Iz provedenih, dosadašnjih, istraživanja možemo vidjeti da su sudionici istraživanja (studenti) najčešće uključeni u dva oblika volontiranja: volontiranje u zajednici i volontiranje na sveučilištima. Istraživanja također ukazuju na treći oblik volontiranja koji povezuje zajednicu i sveučilište. To je oblik učenja koji implementira volonterske aktivnosti učenika ili studenata u nastavne sadržaje koji su obavezni dio učeničke nastave[15].

6. Volonterstvo u Republici Sloveniji

Početkom 19. stoljeća počinju se pojavljivati prve volonterske organizacije koje su se u većini održavale pod utjecajem Crkve. Intenzivni razvoj volontiranja pojavljuje se tek početkom 20. stoljeća, točnije pojavom prvih izviđačkih pokreta 1922. godine, dok krajem Drugog svjetskog rata počinju biti aktivne razne omladinske brigade. U razdoblju nakon Drugog svjetskog rata, za vrijeme bivše Jugoslavije, država je uvelike nadzirala sve organizirane volonterske aktivnosti, no osamdesetih godina prošlog stoljeća pojavljuju se mnoga interesna društva, koja većinski djeluju na području volontiranja i dobrovoljnog rada. Trenutno u Republici Sloveniji postoji više od dvadeset tisuća registriranih udruga koje svoj rad temelje na volonterima. Istraživanje provedeno 2004. godine u Republici Sloveniji je pokazalo da su nevladine organizacije odradile ukupno 1,3 milijuna sati volonterskog rada. Unatoč velikom broju volontera i volonterskih udruga koje postoje danas u Sloveniji, volontiranje još uvijek nije potpuno sistemski uređeno. Veliki iskorak u tom smjeru je omogućen donošenjem Zakona o volontiranju u 2011. godini. [6].

Definicijom zakona Republike Slovenije, volonterstvo, odnosno dobrovoljno rad, definiran je kao djelatnost pojedinca koja se temelji na slobodnoj volji, bez materijalne dobiti za izvršenje aktivnosti, a organizacije koje daju mogućnost dobrovoljnog rada su isključivo neprofitne. Sukladno sa rečenim, dobrovoljni rad nije:

- rad organiziran u okviru neformalnih skupina,
- rad koji pojedinac obavlja na temelju zahtjeva zakona,
- rad pripravnika volontera, kao što ih definira zakon koji uređuje zapošljavanje,
- te rad u korist rodbine ili susjeda [16].

6.1. Slovenska filantropija

Ime udruge za promociju volonterstva u Republici Sloveniji je Slovenska filantropija. Slovenska filantropija je glavna predstavnica i članica mreže centara za volontiranje u Republici Sloveniji. Glavni je cilj ove organizacije, od početka 1992. godine, širenje i razvijanje volontiranja i drugih solidarnih, dobrovoljnih djelatnosti na društvenim područjima. Društveno je neovisno, humanitarno nestranačko, nevladino, neprofitno i nepolitično udruženje te mu je 2003. godine od strane Ministarstva za rad, obitelj i socijalnu skrb dodijeljen status društva u javnom interesu. Godine 2004. je dobilo i status humanitarne

organizacije. Osim u Republici Sloveniji, Slovenska filantropija također djeluje i u drugim državama u Europskoj uniji te izvan nje, poput bivših država Jugoslavije. Osim državljana Republike Slovenije, članstvo Slovenske filantropije omogućeno je i stranim državljanima [6].

7. Volonterstvo u Republici Poljskoj

Volontiranje u Republici Poljskoj je stara pojava koja datira još od pozitivističkih načela organskog rada. Slično tome, nije poznato je li povezan s civilizacijskim ili kulturnim čimbenicima ili možda čak s globalističkim tendencijama. Cyprian Kamil Norwid pisao je o tragovima nesebičnog društvenog djelovanja u poljskoj tradiciji u pismu Michalini, rođenoj Dziekańskiej, 1862. godine: " *poljska zajednica - zajednica nacije, koja je, ne negiram, velika kao domoljublje, ali kao društvo to nije. Sve što se zahtijeva, ne od domoljublja, ne od nacionalnog, već od društvenog osjećaja, toliko je početno, malo i gotovo prezirno da se čovjek boji spomenuti*". Kada je komunistički aparat počeo tretirati socijalni rad kao gestu odanosti komunistima, između 1989. i 1996. godine, došlo je razdoblje stagnacije. Godine 1996. Zaklada BORIS objavila je Godišnjak posvećen, u potpunosti, volonterskom radu. Sadržala je, između ostalog, vjerojatno prvu pravnu analizu odnosa između volontera i organizacije. Tada je stvoren i prvi model ugovora o dobrovoljnom radu. Sljedeći korak bio je razvoj Programa sveobuhvatnog osiguranja nevladinih organizacija. Godine 2000. su se pojavile prve odredbe o dobrovoljnom radu u pravnim aktima, a među njima i Uredba ministra rada i socijalne politike, koja uređuje načela dobrovoljnog rada u ustanovama za njegu i odgoj. Na taj je način u Poljskoj legalizirano volontiranje. Proglašenje 2001. godine Svjetskom godinom volontiranja od strane UN-a je pridonijelo intenziviranju aktivnosti na ovom području. Doktor Marcin Krajewski, sa Sveučilišta u Varšavi, po nalogu Zaklade Stefan Batory je izvršio pravnu analizu postojećih odredbi koje bi mogle biti povezane s volontiranjem. Treba spomenuti i da je godine 1985., rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih naroda, odlučeno da se 5. prosinca slavi kao Međunarodni dan volontera. Proslava ovog dana prihvaćena je i u Republici Poljskoj [17].

7.1. Prava i dužnosti volontera Republike Poljske

Prava i odgovornosti volontera regulirane su Zakonom o djelatnostima od javnog interesa i volonterstvu od 24. travnja 2003. godine. Najvažnija prava volontera uključuju:

- pravo na probno razdoblje za upoznavanje specifičnosti novog posla,
- pravo na naknadu putnih troškova i dnevnica vezanih za uslugu
- pravo na naknadu troškova općenito prihvaćenih međunarodnim ugovorima kada se sporazum odnosi na uslugu na teritoriju druge države

- pravo na dobivanje potrebne osobne zaštitne opreme
- pravo na informiranje o zdravstvenim i sigurnosnim rizicima povezanim s pružanjem usluga, kao i o pravilima zaštite od takvih rizika
- pravo na sigurne i sanitarne uvjete rada
- pravo na pismenu potvrdu sadržaja dobrovoljnog sporazuma
- pravo na pružanje naknada - pravo na naknadu ili čak invalidsku mirovinu u slučaju nesreće tijekom obavljanja usluga [18].

Dužnosti volontera Republike Poljske uključuju:

- kvalificiranost i ispunjeni zahtjevi koji odgovaraju vrsti i opsegu pružene pomoći, ako takva obveza proizlazi iz odredbi zakona
- ispunjavanje obveza utvrđenih volonterskim sporazumom
- briga o povjerenoj imovini i materijalnom posjedu
- poštivanje povjerljivost i poslovne tajne [18].
-

7.2. Studentsko volontiranje u Republici Poljskoj

U 2009. godini, na poljskom sveučilištu Białystok, provedeno je istraživanje sa ciljem preispitivanja percepcije studenata sestrinstva o volontiranju, ciljajući na dobrobit i želju za uključivanjem u socijalnim aktivnostima. U istraživanju je sudjelovalo 162 studenata sestrinstva.

Rezultati su pokazali kako 90% sudionika se već susrelo s pojmom "volontiranje". Gotovo polovica ove skupine (40%) je naučila definiciju volontiranja u školi, od učitelja ili na sveučilištu, 38% iz medija, 34% od prijatelja i 3% od članova obitelji. Prema mišljenju 91% sudionika, volontiranje je nesebična, dobrovoljna i neplaćena pomoć drugima, posebno ljudima u nevolji i ranjivim ljudima, u slobodno vrijeme. Sveukupno 83% sudionika smatra da volonter ne mora biti isključivo mlada osoba. Objašnjenje za to bilo je kako svatko može pomoći neovisno o životnoj dobi (75%).

Prema mišljenju sudionika, glavne prepreke koje ih sprečavaju u volontiranju bili su nedostatak: vremena (84%), motivacije (65%), informacija o tome gdje ići i postati volonter (51%) te odgovarajućeg znanja i kvalifikacije (20%). Mišljenja sudionika o spremnosti da postanu volonterima bila su podijeljena - 40% ispitanika nije bilo zainteresirano za takvu aktivnost (66% njih je kao razlog navelo nedostatak vremena); dok je 30% njih bilo (za 40%

sudionika motivacija je bila činjenica da im je netko jednom pomogao, a za 30% studenata želja da pomognu drugima), te 30% studenata nije imalo mišljenje o ovom pitanju. Da se odabire potencijalno volontersko mjesto, 70% sudionika odlučilo bi se pomoći djeci u sirotištima, 62% djeci u dječjim domovima, 8% nacionalnim manjinama i 7% beskućnicima. Iz dobivenih rezultata ovog istraživanja, možemo zaključiti da, kako unatoč posjedovanja znanja o dobrobiti od rada kao volonter, studenti sestrinstva nisu bili zainteresirani za uključivanje u takve aktivnosti [19].

8. Volontiranje kao pedagogija

U situacijama volontiranja, studenti sestrinstva ravnopravni su sa svim sudionicima volontiranja, no njihove stručne, socijalne vještine daju im prednost pred ostalim sudionicima. Međutim, sama mogućnost volontiranja neovisna je o kompetencijama medicinskih sestara/ tehničara i njihovim vještinama. Volontiranje povećava samopouzdanje studenata: tijekom procesa stječu nova iskustva i vještine koje će im biti potrebne tijekom obavljanja samog sestrinskog posla. Volontiranje ne mora biti izravno povezano s razvojem profesionalnosti i empatije, ali zasigurno pruža studentima mogućnosti da upotrijebe sva svoja iskustva i vještine, koje će ih potaknuti na kritičko razmišljanje [20].

Volontiranje i edukacija osposobljava studente za kritičko razmišljanje i razmišljanje o zdravlju, obrazovanju i socijalnim problemima. Međutim, stupanj u kojem su studenti sposobni kritički razmišljati i razmišljati o iskustvu volontiranja ovisi o strategijama koje se koriste za promicanje kritičkog mišljenja u kurikulumu. Strukturirano volontiranje, kada ga prati olakšano kritičko razmišljanje i promišljanje o iskustvu, pomaže studentima da razviju cjelovitiji pogled na društvo, da steknu životna iskustva i da dobe osjećaj kontrole nad svojim učenjem, što nije uvijek moguće kroz tradicionalno poučavanje i nastavu [21].

8.1. Volontiranje kao praksa

Studenti sestrinstva imaju koristi od volontiranja tijekom svog studija na više načina. Primarno studenti su izloženi širem spektru socijalnih skupina i situacija nego što su tijekom uobičajene studentske nastave u kliničkom okruženju. Nadalje, volontiranje omogućava studentima primjenu novostečenih znanja i vještina tijekom samog studiranja. Integracija teorije i prakse volontiranja (volontiranje kao praksa) olakšava studentima sposobnost praktičkih vještina, razvoju poželjnih stavova i razvoju novih perspektiva o širim društvenim pitanjima, a jedan je od načina na koji se može postići napredak k većem suosjećanju u sestrinskoj praksi, iako su potrebna istraživanja kako bi se ovaj proces u potpunosti razumio [22].

8.2. Volontiranje u sestrinskom programu

Studenti koji studiraju sestrinstvo, slično kao i drugi studenti na redovnim studijima, često rade studentske poslove kao dodatak prihodima i imaju osobne brige i / ili obiteljske obveze. Za ove studente volontiranje može biti kompleksnije i problematično. Motivacija za volontiranje povezana je s prethodnim iskustvom volontiranja, otvorenim pristupom informacijama, dostupnošću formalnih programa volontiranja i podrškom za volontiranje. U nedostatku pristupa informacijama i podršci, malo je vjerojatno da će se studenti, posebice na diplomskim studijima sestrinstva, baviti volontiranjem, sukladno tome dosta njih propustiti će priliku da vide kako volontiranje utječe na pravilni razvoj sestrinskog razmišljanja. Strukturirano volontiranje pokušava ublažiti ove poteškoće, podržavanjem volontiranja u okviru kurikuluma. Pristup mogućnostima volontiranja daljnji je izazov prilikom planiranja kurikuluma za studente sestrinstva [21].

Iako postoje alternativni načini putem kojih bi studenti sestrinstva mogli pristupiti volontiranju, (primjerice putem studentskih udruga, sveučilišnih web stranica i sudjelovanja na danima otvorenih vrata sveučilišta,) motivirani studenti vjerojatno neće pristupiti volontiranju, posebno kada svoj studij i svoje školovanje smatraju prioritetom [20].

Bihevioristička pedagogija je usmjerena na sadržaj kojim se u kurikulumu stavlja naglasak na skup ciljeva i predmeta koji zahtijevaju oblik ocjenjivanja kako bi se postigao cilj. Suprotno tome, kognitivna pedagogija je usmjerena na studente i učenje, a govori da znanje nije predodređeno, već je društveno konstruirano i osobno (individualno). Unatoč izazovima za medicinske sestre edukatore, u razmišljanju o tome kako strukturirati volontiranje u nastavnom programu sestrinstva, pedagogija volontiranja je transformirajuća i potencijalno može osloboditi studente sestrinstva od ograničenja formaliziranog kurikuluma. Strukturirano volontiranje pruža studentima prostor za volontiranje, poštujući pojedinačne okolnosti i životna iskustva koja utječu na studentski život [24].

Pokraj praktičnih izazova za studente sestrinstva, postoje i pedagoški izazovi za nastavnike na studiju sestrinstva u vezi s tim kako bi volontiranje trebalo biti smješteno u kurikulum sestrinstva (npr. kao samostalni diskretni modul ili kao kontinuirana prilika tijekom cijelog kurikuluma [25].

9. Istraživački dio rada

9.1. Cilj istraživanja

Ispitati učestalost i mišljenje studenata sestrinstva o volontiranju u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji.

9.2. Hipoteze istraživanja

H1: studenti treće godine studija sestrinstva u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji pokazuju veći interes za volontiranjem, u odnosu na studente prve i druge godine studija.

H2: studentice sestrinstva sklonije su sudjelovanju u volonterskim aktivnostima u odnosu na studente u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji.

H3: studenti preddiplomskog studija sestrinstva u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji koji su informacije o volontiranju dobili od prijatelja i kolega na fakultetu pokazuju veći interes za volonterskim radom u odnosu na studente koji su informacije o istome dobili putem interneta, medija, brošura..

H4: studenti preddiplomskog studija sestrinstva imaju negativno mišljenje o organizaciji i promociji volontiranja

9.3. Uzorak

U istraživanje se uključilo 345 studenata: 84 studenta i 261 studentica. Prema dobnim skupinama, najviše je bio između 18. do 25. godine (N=266), a zatim od 26 do 35 godina (N=61), a najmanje studenata od 36 do 45 godina (N=17) i samo je jedna osoba starija od 45 godina. Podjednak je broj studenata sa sve tri godine studija, pri čemu je nešto više studenata treće godine (N=124), zatim studenata druge godine (N=111) te studenata prve godine (N=110). Također, podjednak je broj studenata iz sve tri države u kojima se istraživanje provodilo, pri čemu je malo više studenata iz Poljske (N=119), pa iz Hrvatske (N=115) i iz Slovenije (N=111).

9.3.1. Opis instrumenata

Kako bi provelo istraživanje na temu volontiranja studenata sestrinstva u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji napravljena je upitnik kojim su bili prikupljeni podaci o mišljenjima, stavovima i sudjelovanju studenata.

Upitnik se sastojao od ukupno 21 pitanja od kojih su se prva četiri pitanja odnosila na socio-demografske podatke sudionika. Ostalih 17 pitanja odnosilo se na osobna iskustva i stavove studenata o volontiranju. Prvih sedam pitanja u kategoriji osobnih iskustva bilo je koncipirano na način da su sudionici mogli odabrati jedan od ponuđenih odgovora ili napisati svoj odgovor. Ostalih deset pitanja bilo je povezanih sa stavovima studenata o volontiranju u kojima su sudionici (studenti) svoj stupanj slaganja označavali brojkama od 1 (najmanje se slažem) do 5 (u potpunosti se slažem).

9.3.2. Tehnike prikupljanja i obrade podataka

Anketno ispitivanje je bilo provedeno u hrvatskom jeziku, ali i u engleskom jeziku (za sve ispitanike stranog državljanstva). Anketni upitnici napravljeni su pomoću korištenja *online* alata za izradu obrazaca i provođenje anketa, tvrtke *Google*. Istraživanje se provodilo od veljače do travnja 2021. godine, a anketa je objavljena u *Facebook* grupama studenata sestrinstva iz Hrvatske, Poljske i Slovenije. Sudjelovanje u istraživanju bilo je anonimno i dobrovoljno.

Metode statističke analize korištene u ovom istraživanju su deskriptivne metode (tablični prikazi, postotcima srednje vrijednosti, mjere disperzije) te inferencijalne metode (Kolmogorov-Smirnovljev test normalnosti distribucije, Hi-kvadrat test).

9.4. Rezultati

Nakon demografskih podataka, slijede podaci o angažmanu u volontiranju. Većina studenata izjavljuje kako su sudjelovali u volonterskome radu (72,5%), dio njih nije, ali bi se želio uključiti (10,1%), dok drugi izjavljuju kako nisu sudjelovali u volontiranju (17,4%). (Tablica 9.4.1).

Odgovori	N	%
Da, sudjelovao/la sam	250	72,5%
Ne, nisam sudjelovao/la	60	17,4%
Nisam, ali bih se želio/la uključiti	35	10,1%

Legenda: N – broj; % - postotak;

Tablica 9.4.1 Podaci o sudjelovanju u volonterskom radu IZVOR: autor: *N.M.*

Većina studenata (60,3%) izjavljuje da nisu članovi volonterske organizacije, ali bi to voljeli postati. Dio njih (10,4%) jesu članovi neke od volonterskih organizacija, dok ostali nisu članovi i nemaju interes za volontiranje (Tablica 9.4.2.).

Odgovori	N	%
Da, član sam	36	10,4%
Nisam, ali želim postati član	208	60,3%
Nisam, niti nemam interes	96	27,8%

Legenda: N – broj; % - postotak;

Tablica 9.4.2 Podaci o članstvu u volonterskim organizacijama IZVOR: autor: *N.M.*

Kao najčešće volonterske aktivnosti istaknulo se zdravstvo i promocija zdravlja (30,1%), rad s djecom (15,9%) te volontiranje u azilu za životinje (14,2%). Dio sudionika nije se izjasnio ili su napisali kako ne volontiraju(3,6%) (Tablica 9.4.3.).

Odgovori	N	%
Očuvanje okoliša	27	7,8%
Aktivnosti vezane uz zdravstvo i promociju zdravlja	104	30,1%

Pučka kuhinja	15	4,3%
Volontiranje u azilu za životinje	49	14,2%
Rad s djecom	55	15,9%
Volontiranje na sportskim i kulturnim događajima	30	8,7%
Sveučilišno volontiranje	26	7,5%
Bolnica u vrijeme korona virusa	1	0,3%
Dom za stare i nemoćne	1	0,3%
Interventni tim GDCK ČK	1	0,3%
Crveni križ	1	0,3%
Osobe s teškoćama u razvoju	1	0,3%
Prikupljanje stvari za potrebite	1	0,3%
Nigdje ne volontiram	12	3,6%

Legenda: N – broj; % - postotak;

Tablica 9.4.3 Vrste volonterskih aktivnosti u kojima studenti sudjeluju IZVOR: autor: *N.M.*

Glede učestalosti volontiranja, većina studenata izjavljuje da volontiraju od jednom(21,4%) do nekoliko puta na godinu (23,5%), a manji broj njih volontira svakodnevno (3,2%), dok neki volontiraju jednom tjedno (14,2%) drugi vltiraju jednom mjesečno (15,1%) (Tablica 9.4.4.).

Odgovori	N	%
Svaki dan	11	3,2%
Jednom tjedno	49	14,2%

Jednom mjesečno	52	15,1%
Nekoliko puta godišnje	81	23,5%
Jednom godišnje	74	21,4%
Ne volontiram, ali bih želio/željela	56	16,2%
Ne volontiram	18	5,2%

Legenda: N – broj; % - postotak;

Tablica 9.4.4 Podaci o učestalosti volontiranja studenata IZVOR: autor: *N.M.*

Najviše studenata izjavljuje kako je svojim volontiranjem pomoglo osobama koje ne poznaje dobro (31%), dok najmanje studenata je volontiralo za organizacije s čijim radom nisu upoznati (12,2%). S druge strane, većina studenata volontira za organizacije čiji rad dobro poznaju (24,3%), te isto tako volontiraju kako bi pomogli osobama koje dobro poznaju (15,4%) (Tablica 9.4.5.).

Odgovori	N	%
Osobama koje dobro poznajem	53	15,4%
Osobama koje ne poznajem dobro	107	31%
Organizaciji čiji rad dobro poznajem	84	24,3%
Organizaciji čiji rad nisam prije poznavao/la	42	12,2%
Nisam volontirao/la	55	15,9%

Legenda: N – broj; % - postotak;

Tablica 9.4.5 Stavovi studenata o tome kome su pomogli svojim radom IZVOR: autor: *N.M.*

Na pitanje gdje su saznali za volontiranje, veći dio studenata odgovorilo je kako su do informacija došli putem interneta i društvenih mreža (30,1%) te prijatelja (28,7%). Najmanji

broj studenata je saznalo o volontiranju putem srednje škole i kod kuće (1,4%), jedna petina studenata saznalo je o volontiranju na fakultetu (20%) (Tablici 9.4.6.).

Odgovori	N	%
Na internetu/društvenim mrežama	104	30,1%
Radio/TV/novine	18	5,2%
Brošure	10	2,9%
Ured za volontiranje	9	2,6%
Fakultet	69	20%
Od strane kolega s fakulteta	10	2,9%
Prijatelji	99	28,7%
Kod kuće	5	1,4%
Srednja škola	5	1,4%
Osnovna škola	2	0,6%

Legenda: N – broj; % - postotak;

Tablica 9.4.6 Prikaz izvora o informacijama o volontiranju IZVOR: autor: *N.M.*

Kao razlog svog volontiranja, studenti najčešće ističu mogućnost stjecanja iskustva (26,4%), kako bi se osjećali bolje (27,8%) i pomogli nekome (21,2%), dok s druge strane studenti kao razlog vlonitiranja studenti ističu nagovor drugih (4,6%), radi dodatne reference u životopisu (4,1%) i radi kvalitetnog provođenja vremena izvan fakulteta (9,9%) (Tablica 9.4.7.)

Odgovori	N	%
Dodatne reference u životopisu	14	4,1%
Da bih se osjećao/la bolje	96	27,8%
Drugi su me nagovorili	16	4,6%
Da pomognem onima	73	21,2%

manje sreće i onima bez glasa		
Provođenje kvalitetnog vremena izvan fakulteta i užurbanog životnog stila	34	9,9%
Stjecanje novog iskustva	91	26,4%

Legenda: N – broj; % - postotak;

Tablica 9.4.7 Razlozi zbog kojih studenti volontiraju IZVOR: autor: *N.M.*

U nastavku se nalaze deskriptivni podatci za pitanja kod kojih su sudionici morali odgovarati na skali Likertovoga tipa od brojke 1 (u potpunosti se ne slažem) do 5 (u potpunosti se slažem).

Na izjavu „U školama/sveučilištima volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje, pa djeca i mladi nemaju gdje naučiti o volontiranju“ sudionici su odgovorili sa ocjenom 4 ($M=3,78$) što u većini potvrđuje izjavu. Osim toga, sudionici su se složili sa većinom izjava koje su ocjenjene sa približnom vrijednošću 4 ($M=3,55$) što upućuje da su izjave bile točne i da se većinski dio složio s njima. Nadalje, sudionici su se također složili da su negativne izjave poput Neupućenosti nacije ($M=3,86$), loše društvene klime u državi ($M=3,76$) te da u državni ne postoji dovoljno volonterskih organizacija ($M=3,55$) također točne, što upućuje na činjenicu da bi stukturirano volontiranje u državni trebalo biti njegovanije i poticanije. S druge strane, sudionici su se složili s izjavom da ljudi koji volontiraju se osjećaju blje od pojedinaca koji ne volontiraju ($M=3,66$), da volontiranje pomaže u budućem zapošljavanju ($M=3,76$) te rješavanju problema lokalne zajednice ($M=3,92$) što upućuje na činjenicu da ljudi imaju dbru percepciju o volontiranju kao osobnom i društvenom radu, no trenutn nije dovoljno uređeno od strane države.

Čestica	M	SD	Min.	Max.	K-S
Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje u medijima.	3,91	0,97	1	5	0,22**
U školama/sveučilištima	3,78	0,90	1	5	0,22**

volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje, pa djeca i mladi nemaju gdje naučiti o volontiranju.					
Ljudi u mojoj državi ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja.	3,86	0,98	1	5	0,21**
Volontiranje pomaže pri budućem zapošljavanju.	3,76	0,99	1	5	0,22**
Društvena klima u mojoj državi loše utječe na percepciju volontiranja.	3,79	0,95	1	5	0,20**
Volontiranje pomaže pri rješavanju problema lokalne zajednice.	3,92	0,93	1	5	0,20**
Volonteri su zadovoljniji sa sobom u odnosu na osobe koje ne volontiraju.	3,66	0,99	1	5	0,19**
Javne ustanove (poput bolnica, knjižnica) nedovoljno promoviraju volontiranje.	3,79	1,04	1	5	0,19**
U mojoj državi ne postoji dovoljno	3,55	1,06	1	5	0,19**

volonterskih organizacija.					
U mojoj se državi volontiranje često iskorištava, što obeshrabruje ljude da sudjeluju.	3,75	0,99	1	5	0,19**

Legenda: M – aritmetička sredina; SD – standardna devijacija; K-S – rezultat Kolmogorov – Smirnovljevnog testa; ** - značajni rezultati na razini $p < 0,01$;

Tablica 9.4.8 Deskriptivni podaci za anketna pitanja sa skalom Likertovoga tipa

IZVOR: autor: *N.M.*

Za svako je pitanje ispitana i normalnost distribucije Kolmogorov – Smirnovljevim testom te se pokazalo kako sve distribucije značajno odstupaju od normalne. S obzirom na to, a i na činjenicu da se ispituju razlike među skupinama u frekvencijama, provodio se hi-kvadrat test.

Kako bi se ispitala prva hipoteza, tj. da studenti treće godine sestrinstva u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji pokazuju veći interes za volontiranjem od studenata prve i druge godine, proveden je hi-kvadrat test. Kao pokazatelj interesa sudionika za volontiranjem postavljeno je pitanje: „Jeste li ikada sudjelovali u volonterskom radu?“, pri čemu su u istu grupu odgovora spojeni odgovori „da, sudjelovao/la sam“ i „nisam, ali bih želio/željela“ jer iskazuju interes za volontiranjem, dok se odgovor „ne, nisam sudjelovao/la“ upotrijebio kao pokazatelj za manjka interesa za volonterske aktivnosti.

	Prva i druga godina	Treća godina	χ^2	ss	p
Da, sudjelovao/la sam ili nisam, ali bih želio/željela	175	110	5,02	1	0,03
Ne, nisam sudjelovao/la	46	14			

Legenda: χ^2 - hi-kvadrat test; ss – stupnjevi slobode; p – značajnost;

Tablica 9.4.9 Rezultati hi-kvadrat testa za prvu hipotezu IZVOR: autor: *N.M.*

Iz Tablice 9.4.9. je razvidno da postoji statistički značajna razlika između studenata prve i druge godine, a jednako tako i studenata treće godine sestrinstva u interesu za volontiranjem. Kod studenti prve i druge godine je vidljiv veći interes za volontiranjem od studenata treće godine. Ovaj je nalaz u suprotnosti s postavljenom hipotezom, stoga je ona odbačena.

Kako bi se ispitala druga hipoteza, točnije razlikuju li se studenti i studentice u sklonosti k volontiranju, proveden je hi-kvadrat test. Ponovno je kao pokazatelj interesa sudionika za volontiranjem korišteno pitanje: „Jeste li ikada sudjelovali u volonterskom radu?“, pri čemu su u istu grupu odgovora spojeni odgovori „da, sudjelovao/la sam“ i „nisam, ali bih želio/željela“ jer iskazuju interes za volontiranjem, dok je odgovor „ne, nisam sudjelovao/la“ korišten kao pokazatelj manjka interesa za volontiranjem.

	Studenti	Studentice	χ^2	ss	p
Da, sudjelovao/la sam ili nisam, ali bih želio/željela	65	220	2,11	1	0,19
Ne, nisam sudjelovao/la	19	41			

Legenda: χ^2 - hi-kvadrat test; ss – stupnjevi slobode; p – značajnost;

Tablica 9.4.10 Rezultati hi-kvadrat testa za drugu hipotezu IZVOR: autor: *N.M.*

Iz rezultata (Tablica 9.4.10.) je vidljivo kako ne postoji statistički značajna razlika između studenata i studentica u sklonosti volontiranju. Dakle, druga je hipoteza odbačena.

Treća hipoteza, koja govori da studenti preddiplomskog studija sestrinstva koji su dobili informacije o volontiranju od prijatelja i kolega na fakultetu pokazuju veći interes za volonterskim radom u odnosu na studente koji su informacije o istome dobili putem interneta, medija i brošura, je bila ispitana na način da se je proveo hi-kvadrat test. Kako bi se ispitao interes ispitanika za volontiranje postavljeno je pitanje: „Jeste li ikada sudjelovali u volonterskom radu?“, pri čemu su u istu grupu odgovora spojeni odgovori „da,

sudjelovao/la sam“ i „nisam, ali bih želio/željela“ jer iskazuju interes za volontiranjem, dok je odgovor „ne, nisam sudjelovao/la“ korišten kao pokazatelj manjka interesa za volontiranjem. Kako bi studenti bili podijeljeni u dvije skupine: postavljeno im je pitanje: „Gdje ste saznali za volontiranje“. U prvoj su skupini oni koji su odgovorili internet/društvene mreže, radio/TV/novine i brošure, dok su u drugoj skupini oni koji su odgovorili prijatelji i kolege s fakulteta. Studenti koji su izabrali neki drugi odgovor, izbačeni iz obrade za ovu hipotezu.

	Internet i drugi mediji	Prijatelji i kolege	χ^2	Ss	p
Da, sudjelovao/la sam ili nisam, ali bih želio/željela	107	93	0,77	1	0,40
Ne, nisam sudjelovao/la	25	16			

Legenda: χ^2 - hi-kvadrat test; ss – stupnjevi slobode; p – značajnost;

Tablica 9.4.11 Rezultati hi-kvadrat testa za treću hipotezu IZVOR: autor: *N.M.*

Rezultati (Tablica 9.4.11.) iz kojih je vidljivo da ne postoji statistički veća i značajnija razlika između studenata koji su informacije o volontiranju dobili od prijatelja i kolega s fakulteta te studenata koji su informacije dobili putem interneta, medija i brošura u interesu za volonterski rad. Dakle, odbačena je treća hipoteza.

Kako bi se ispitala četvrta hipoteza prema kojoj studenti preddiplomskoga studija sestrinstva imaju negativno mišljenje o organizaciji i promociji volontiranja u javnosti i da to utječe na učestalost volontiranja u zajednici, izračunat je ukupan rezultat na česticama koje govore o mišljenju studenata prema organizaciji i promociji volontiranja.

	M	SD	T-min	T-max	Min.	Max.
Rezultat na anketi	26,37	4,74	7	35	7	35

Legenda: M – aritmetička sredina; SD – standardna devijacija; T-min – teoretski minimum; T-max. – teoretski maksimum; Min. – postignuti minimum; Max. – postignuti maksimum;

Tablica 9.4.12 Deskriptivni podaci za čestice koje govore o promociji volontiranja

IZVOR: autor: *N.M.*

Čestice koje su korištene za četvrtu hipotezu su: „Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje u medijima.“, „U školama/sveučilištima volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje, pa djeca i mladi nemaju gdje naučiti o volontiranju.“, „Ljudi u mojoj državi ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja.“, „Društvena klima u mojoj državi loše utječe na percepciju volontiranja.“, „Javne ustanove (poput bolnica, knjižnica) nedovoljno promoviraju volontiranje.“, „U mojoj državi ne postoji dovoljno volonterskih organizacija.“ i „U Hrvatskoj se volontiranje često iskorištava, što obeshrabruje ljude da sudjeluju.“. Rezultati (Tablica 9.4.12.) pokazuju kako sudionici imaju negativno mišljenje o promociji i organizaciji volontiranja, što potkrepljuje aritmetička sredina koja je blizu maksimalne vrijednosti, kao i postignuti maksimum. Dakle, potvrđena je četvrta hipoteza.

10. Rasprava

Cilj ovog istraživanja bio je istražiti i provjeriti mišljenja studenata sestrinstva te njihovo sudjelovanje u volontiranju u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji. Postavljene su četiri hipoteze: studenti treće godine studija sestrinstva u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji pokazuju veći interes za volontiranjem, u odnosu na studente prve i druge godine studija. Ispitanice ženskog spola sklonije su sudjelovanju u volonterskim aktivnostima u odnosu na ispitanike muškog spola u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji, studenti preddiplomskog studija sestrinstva Hrvatske, Poljske i Slovenije koji su dobili informacije o volontiranju od prijatelja i kolega na fakultetu pokazuju veći interes za volonterske aktivnosti u odnosu na studente koji su informacije o istome dobili putem interneta, medija, brošura te da studenti preddiplomskog studija sestrinstva imaju negativno mišljenje o organizaciji i promociji volontiranja. Većina studenata izjavljuje da su sudjelovali u volonterskome radu, čak njih 250 (72,5%), dio studenata nije sudjelovao u volontiranju, tj. 60 (17,4%) osoba, a najmanji dio, odnosno njih 35 (10,1%) je odgovorio da nisu sudjelovali, ali su zainteresirani i željni su se uključiti. Kotlar i sur. (2016.) navode slične rezultate, odnosno 53% studenata svih studija koji se izvode na Sveučilištu u Zadru, a pripadaju društvenom, humanističkom, tehničkom, biotehničkom, biomedicinskom i interdisciplinarnom području znanosti je sudjelovalo u nekom obliku volonterskog rada [15]. Većina studenata odnosno njih 208 (60,3%) izjavljuje da nisu članovi volonterske organizacije, ali bi to htjeli postati. 36 (10,4%) studenata jesu članovi neke volonterske organizacije, dok ostatak studenata, njih 96 (27,8%) izjavljuje da nije i nema interes postati. Nadalje, kao najčešće volonterske aktivnosti istaknulo se zdravstvo i promocija zdravlja (30,1%), rad s djecom (15,9%), volontiranje u azilu za životinje (14,2%) te aktivnosti za očuvanje okoliša (7,8%). Zrinščak i sur. (2012.) u svom istraživanju provedenom na uzorku od 10 986 studenata iz različitih zemalja te različitih disciplina (društvene znanosti, ekonomije, humanističke te tehničke znanosti) nalaze da su studenti najčešće volontirali u nekoj organizaciji gradske četvrti ili u lokalnoj aktivističkoj grupi, zatim u domovima za starije i nemoćne i drugim sličnim organizacijama za pomoć ljudima. U svom radu našli su da studenti određenih smjera studija volontiraju tj. preferiraju određene organizacije. Naime studenti ekonomije češće su volontirali za profitne/poslovne organizacije, studenti društvenih znanosti za neprofitne, a neformalno volontiranje je najčešće kod studenata humanističkih znanosti. Ako usporedimo ove podatke jasno je vidljivo da odabir smjera studiranja znatno utječe na odabira volonterske aktivnosti koje

studenti odabiru pa tako nije neobičajeno da studenti sestrinstva preferiraju volontirati u zdravstvenim ustanovama [26].

Što se tiče učestalosti volontiranja, studenti uglavnom volontiraju od jednom (21,4%) do nekoliko puta godišnje (23,5%), a tek manji broj volontira svakodnevno (3,2%). Na pitanje: „Kome ste pomogli svojim radom?“, većina studenata odgovara da je njihov rad pomogao osobama koje ne poznaju dobro (31%), zatim organizacijama čijim radom su dobro upoznati (24,3%) , a nešto manje osobama koje dobro poznaju (15,4%) te organizacijama sa čijim radom nisu upoznati (12,2%). Ostatak studenata odgovara da nije volontiralo (15,9%). Kada ih se pita kako su saznali za volontiranje, veći dio studenata (30,1%) govori kako su do informacija došli putem interneta i društvenih mreža te prijatelja (28,7%). Ostali studenti su u manjim omjerima saznali za volontiranje razgovarajući s kolegama s fakulteta, srednje i osnovne škole, kod kuće ili preko radija, televizije i novina. Razlog volontiranja kod studenata sestrinstva najčešće je intrinzična motivacija, tj. kako bi se osjećali bolje (27,8%), stjecanje novog iskustva (26,4%) te želja za pomaganjem onima s manje sreće i onima bez glasa u našem društvu (21,2%). U istraživanju autora Zrinščak i sur. (2016.) dobiveni su slični rezultati gdje su sudionici kao razlog volontiranja naveli intrinzične i socijalne koristi: osobno zadovoljstvo, stvaranje socijalnih kontakata, mogućnosti učenja novih vještina te u neznačajno manjoj mjeri postizanja povjerenja među ljudima [26]. Stavovi studenata u ovom istraživanju mjerili su se pitanjima na kojima su sudionici morali odgovarati na skali Likertovog tipa od 1 (u potpunosti se ne slažem) do 5 (u potpunosti se slažem). Studenti smatraju da većina osoba ne zna za sve pogodnosti i mogućnosti koje volontiranje nudi, od intrinzičnih motivatora poput zadovoljstva pa do ekstrinzičnih poput prilike za napredovanje u poslu ili preporuke. Studenti također misle da se u njihovoj državi volontiranje često iskorištava što dovodi do obeshrabrivanja ljudi da sudjeluju te često upravo iz ovog razloga ne volontiraju.

Hipoteza 1 - Studenti treće godine studija sestrinstva u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji pokazuju veći interes za volontiranjem, u odnosu na studente prve i druge godine studija.

Rezultati dobiveni u ovom istraživanju statistički značajnu razliku između studenata prve, druge i treće godine u interesu za volontiranje, pri čemu su studenti prve i druge godine pokazali znatno veći interes za volontiranjem od studenata treće godine. Ovaj nalaz je u suprotnosti sa postavljenom hipotezom pa se ona odbacuje. Autori Kozina i sur. (2016.) proveli su slično istraživanje samo na uzorku učenika srednjih škola. U njihovom

istraživanju također je postavljena hipoteza da su učenici viših razreda skloniji volontiranju od onih u nižim. No, iz rezultata je vidljivo da su učenici prvih razreda skloniji dobrovoljnom radu i volontiranju od onih u četvrtom razredu. Iako neočekivan, ovakav rezultat može se povezati sa nastavnim planom i programom u srednjoj medicinskoj školi pri čemu učenicima ne ostaje dovoljno vremena za volonterske aktivnosti. Nastavni plan u srednjim školama postaje značajno zahtjevniji svake godine što se također može reći i za studij sestrinstva. Nakon svih odrađenih obaveza studenti rijetko nalaze slobodno vrijeme koje mogu iskoristiti na volonterske aktivnosti [27].

Hipoteza 2 - Ispitanice ženskog spola sklonije su sudjelovanju u volonterskim aktivnostima u odnosu na ispitanike muškog spola u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji.

Dobiveni rezultati nisu pokazali značajnu razliku u sklonosti prema volontiranju prema spolovima, pa je ova hipoteza odbačena. Dobiveni rezultati značajno se razlikuju od onih dobivenih u istraživanju autora Wilson i Musick (1997.) koji su u svojim istraživanjima došli do saznanja da su osobe ženskog spola sklonije neformalnim oblicima volontiranja zbog svojih bioloških, psiholoških i radnih obilježja. Činjenica da žene često volontiraju više volontiraju može doći iz pretpostavke da su žene prirodno empatičnije, altruističnije te da u kućanstvu zauzimaju ulogu njegovatelja i pomagača. Ako to usporedimo sa ovim istraživanjem, gdje kod studenata ne postoji značajna razlika u volontiranju po spolovima, moguće je da ona ne postoji upravo radi profesije koju su odabrali. Naime, studenti sestrinstva kroz svoje fakultetsko obrazovanje imaju mnogobrojne kolegije poput sociologije, psihologije, etike i mnogih drugih koji zasigurno utječu na razvoj suosjećanja te potrebe za pomaganjem drugim ljudima [28].

Hipoteza 3 - Studenti preddiplomskog studija sestrinstva u Hrvatskoj, Poljskoj i Sloveniji koji su dobili informacije o volontiranju od prijatelja i kolega na fakultetu pokazuju veći interes za volonterskim radom u odnosu na studente koji su informacije o istome dobili sa interneta, medija, brošura.

Dobiveni rezultati prikazuju da nema statistički značajnih razlika između ispitanika (studenata) koji su informacije dobili putem interneta, medija i brošura u interesu za volonterski rad. Treća hipoteza se na temelju dobivenih rezultata odbacuje. Zrinščak i sur. (2016.) u svom istraživanju navode da su studenti za volontiranje saznali primarno od prijatelja, a zatim iz medija i interneta i tek potom od nastavnika i roditelja. Također nalaze da velika većina onih koji ne volontiraju je izjavila da bi to učinila da ih se to osobno pitalo.

Ovi podaci sugeriraju na to da ipak studenti cijene preporuku prijatelja i profesora više od internetskih izvora te se ukazuje na neiskorišteni volonterski potencijal kod studenata što se kosi sa rezultatima nađenim u ovom istraživanju [26].

Hipoteza 4 - Studenti preddiplomskog studija sestrinstva imaju negativna mišljenja prema organizaciji i promociji volontiranja.

Rezultati dobiveni u ovom istraživanju pokazuju kako sudionici imaju negativno mišljenje prema promociji i organizaciji volontiranja. Ovime se potvrđuje četvrta hipoteza. Usporedimo li ove podatke sa onim dobivenih iz istraživanja autora Čavar i suradnika, oni se djelomično slažu. Naime, Čavar i sur. (2018.) u svom istraživanju nalaze da učenici 3. i 5. razreda srednjih medicinskih škola u velikoj većini (27%) smatraju da se volontiranje često iskorištava te radi toga mnogi o istom imaju negativno mišljenje. Podaci se razlikuju u tome što učenici iz istraživanja autora Čavara svejedno smatraju od važnosti promociju volontiranja u medijima (novinama, TV-u) te da se u školama i obrazovnim institucijama ne govori i ne potiče učenike na volontiranje pa često nisu ni upućeni gdje i kako volontirati. [29]

11. Zaključak

Volontiranje ili dobrovoljni rad proizlazi iz potrebe ljudi da pomažu i budu jedno uz drugoga, a u osnovi joj je ideja dobrovoljnost, sloboda izbora, potencijal izgrađivanja solidarnosti i ukazivanje na probleme društva. Volontiranje osim korisnim za društvo ima znanstveno dokazani povoljni utjecaj na čovjekovo zdravlje i blagostanje. Sestrinstvo je osobito empatična profesija koja je usmjerena na brigu, ne samo pojedinca, već i njihovih obitelji te zajednicama u svim sferama njihovih života nevezano uz trenutno zdravstveno stanje, tj. pruža pomoć i zdravima i bolesnima. Kako je sestrinska profesija primarno orijentirana na pacijenta, a tek onda na njegovu dijagnozu - medicinske sestre i tehničari volontiranjem mogu iskusiti mnoge prednosti koje će im pomoći u svakodnevnom radu: poput smanjenja različitosti između socijalnih skupina, povećanja samopouzdanja, razvoja kritičnijeg promišljanja i perspektive te stjecanja određenih kompetencija. Etički kodeks volontera predstavlja minimum pravila, i one kao sustav vrijednosti očekuju poštivanje od strane organizatora volontiranja i volontera u području njihovog djelovanja, a to su načelo dobrovoljnosti, načelo sudjelovanja u društvenim procesima, slobode izbora, načelo solidarnosti, promocije i zaštite ljudskih prava, zabrane diskriminacije, razvoja osobnih potencijala, načelo zaštite okoliša o briga za održivi razvoj te interkulturalno učenje što su sve kvalitete kojima zdravstveni radnici moraju težiti i posjedovati.

S obzirom na to da volontiranje može imati mnogobrojne pozitivne učinke na zdravstvene djelatnike, ovim radom htjela se ispitati učestalost volontiranja studenata te njihova mišljenja o volonterskom radu u Hrvatskoj, Poljskoj te Sloveniji. Istraživanje je pokazalo kako većina studenata ima pozitivan stav i razmišljanje o volontiranju te da prepoznaju različite prednosti i mogućnosti koje ono nudi. Većina se studenata i sami bave volonterskim radom, barem jednom godišnje, dok manji broj studenata volontira na dnevnoj bazi. Studenti sestrinstva najviše volontiraju u udrugama vezanima uz zdravstvo i zdravstvenim ustanovama što značajno može utjecati na stjecanje novih sposobnosti, posebice onih vezanih uz svakodnevni rad i sestrinsku profesiju.

12. Literatura

- [1] S. Skočić Mihić, D. Lončarić, A. Rudelić: Volontiranje studenata s djecom i mladima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, Ljetopis socijalnog rada, 18(3), 2011., str. 579-600
- [2] S. E. Dyson, L Liu, O. Van den Akker, M. O'Driscoll: Exploring factors having an impact on attitudes and motivations towards volunteering in the undergraduate nursing student population – A comparative study of the UK and Ghana, Nurse Education in Practice, 53(5), 2021.
- [3] S. Visinski: Civilno društvo i zauzetost za opće dobro, Nova prisutnost: časopis za intelektualna i duhovna pitanja, 11(1), 2004., str. 87-100
- [4] G. Bežovan: Values of civil society in Croatia, Nova prisutnost: časopis za intelektualna i duhovna pitanja, 1(2), 2003., str. 237-255
- [5] J. L. Brudney, M. A. Hager: Volunteer Management Practices and Retention of Volunteers, The Urban Institute, Washington, 2004.
- [6] A. Ibrahimović: Usporedba prakse volontiranja u Hrvatskoj i Sloveniji, Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2013.
- [7] B. Rimac: O sestrinstvu, zanimanju, profesiji, znanstveno utemeljenoj disciplini i budućnosti, Zbornik sveučilišta Libertas, 4(4), 2019. Str. 135-154
- [8] A. M. Tomulić, T. Grmuša: Empatija u radnom okruženju, Media, culture and public relations, 8(2), 2017., str. 194-205
- [9] S. Ventegodt, I. Kandel, D. A. Ervin, J. Merrick: Concepts of Holistic Care - Health Care for People with Intellectual and Developmental Disabilities across the Lifespan, Springer, 2016.

- [10] M. Strika: Bogoslovska smotra: Perspektive međuodnosa solidarnosti, povjerenja i dobrovoljnosti u hrvatskom društvu, 75(4), 2005., str. 1153-1174
- [11] N. P. Vokić, I. Marić, G. Horvat: Motivacija za volontiranje – jesu li motivi za volontiranje povezani sa spolom, ličnosti i područjem studiranja?, Revija za socijalnu politiku, 20(3), 2013., str. 225-252
- [12] G. Forčić: Kako unaprijediti volontiranje?, Udruga za razvoj civilnog društva SMART, Rijeka, 2006.
- [13] <https://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>, dostupno 28.05.2021.
- [14] R. Galović: Pravni i sociološki aspekti volontiranja u civilnom sektoru, Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja, 45(91), 2011., str. 45-64
- [15] V. Kotlar, I. Milanja, K. Jakšić, M. Bionda: Stavovi o volontiranju i vrednovanju volonterskog rada studenata Sveučilišta u Zadru, Magistra Iadretina, 11(1), 2016., str. 106-130
- [16] <https://www.prostovoljstvo.org/o-prostovoljstvu/zakon-o-prostovoljstvu>, dostupno 28.05.2021.
- [17] M. Kostrzewa, E. Czwieczek, A. Waligora, K. Wiczotko, B. Czernuszka, M. Nabywaniec: Wolontariat jako forma aktywności społecznej, 2017.
- [18] A. Dolinska, M. Grabowska, N. Nahajovska: Za darmo nie robię – wolontariat droga do sukcesu, Wydawnictwo i Drukarnia Triada, 2016.
- [19] E. Rozwadowska, E. Krajewska- Kulak: Analiza postrzegania wolontariatu przez studentów pielęgniarstwa, Pielęgniarstwo i Zdrowie Publiczne, 2(3), 2012., str. 201–206
- [20] S. E. Dyson, L. Liu, O. Van den Akker, M. O'Driscoll: The extent, variability, and attitudes towards volunteering among undergraduate nursing students: Implications for pedagogy in nurse education, Nurse Education in Practice, 23(3), 2017., str. 15-22

[21] Z. C. Y. Chan: A systematic review of critical thinking in nursing education, *Nurse education today*, 33(3), 2013., str. 236

[22] S. Dyson: *Critical Pedagogy in Nursing, Transformational Approaches to Nurse Education in a Globalized World*, Palgrave Macmillian, 2018.

[23] C. Mackintosh-Franklin: Pedagogical principles underpinning undergraduate Nurse Education in the UK: A review, *Nurse Education Today*, 40(5), 2016., str. 22-118

[24] J. Darwen, A. G. Rannard: Student Volunteering in England: A Critical Moment, *Education and Training*, 53(2-3), 2011., str. 177-189

[25] P. M. Ironside: Narrative Pedagogy: Transforming Nursing Education Through 15 Years of Research in Nursing Education, *Nursing education perspectives*, 36(2), 2015., str. 83-88

[26] S. Zrinščak, I. Lakoš, F. Handy, R. Cnaan, J. L. Brudney, D. Haski-Leventhal, K. Holmes, L. Hustinx, C. Kang, L. Mejis, A. B. Pessi, B. Ranade, K. A. Smith, N. Yamauchi: Volontiranje studenata u Zagrebu u komparativnom tekstu, *Revija za socijalnu politiku*, 19(1), 2012., str. 25-48

[27] M. Kozina: Stavovi učenika škole za medicinske sestre o volontiranju, *Sestrinski glasnik*, 21(3), 2016., str. 216-220

[28] J. Wilson, M. Musick: Who Cares? Toward an Integrated Theory of Volunteer Work, *American Sociological Review*, 62(5), 1997., str. 694-713

[29] J. Čavar, J. Pavić: Procjena stavova i zastupljenost volontiranja u srednjoškolskoj populaciji na području grada Vinkovaca, *Medica Jadertina*, 48(3), 2018., str. 143-156

13. Prilozi

13.1. Upitnik

Stavovi studenata preddiplomskog studija sestrinstva o volontiranju u Republici Hrvatskoj, Republici Sloveniji i Poljskoj

*Obavezno

SOCIO-DEMOGRAFSKI PODACI

2. Spol *

- muško
 žensko

3. Dob *

- 18-25
 26-35
 36-45
 45 i starije

4. Mjesto stanovanja *

- Hrvatska
 Slovenija
 Poljska

5. Godina studija *

1. godina studija sestrinstva
 2. godina studija sestrinstva
 3. godina studija sestrinstva

1. Jeste li ikada sudjelovali u volonterskom radu? *

- da, sudjelovao/la sam,
  - ne, nisam sudjelovao/la,
  - nisam, ali bih se želio uključiti.
-

2. Jeste li član koje volonterske organizacije? *

- da, član sam volonterske organizacije.
  - nisam, ali želim postati član volonterske organizacije,
  - nisam niti nemam interesa za volontiranje,
  - Ostalo: _____
-

3. U kakvoj vrsti volonterske aktivnosti ste sudjelovali? *

- očuvanje okoliša,
  - aktivnosti vezane uz zdravstvo i promociju zdravlja
  - pučka kuhinja,
  - volontiranje u azilu za životinje,
  - rad sa djecom,
  - volontiranje na sportski i kulturalnim događanjima,
  - sveučilišno volontiranje,
  - Ostalo: _____
-

4. Ako volontirate, koliko često sudjelujete ili ste sudjelovali u volonterskim aktivnostima? *

- svaki dan,
  - jednom tjedno,
  - jednom mjesečno,
  - nekoliko puta godišnje,
  - jednom godišnje,
  - ne volontiram, ali bih se želio okušati u volontiranju.
-

5. Kome ste pomagali svojim radom? *

- pomogao/ pomogla sam osobama koje dobro poznajem,
- pomogao/ pomogla sam osobama koje ne poznajem,
- organizaciji čiji rad dobro poznajem,
- organizaciji čiji rad nisam prije poznavao/poznavala,
- nisam sudjelovao/ sudjelovana u volontiranju.

6. Gdje ste saznali za volontiranje? *

- na internetu/ društvenim mrežama,
- radio/ Tv/ novine,
- putem brošura,
- preko ureda za volontiranje,
- na fakultetu,
- od strane kolega na fakultetu
- od strane prijatelja
- Ostalo: _____

7. Zašto ste se odlučili na volontiranje? *

- zbog dodatne reference u životopisu,
- da bih se osjećao bolje,
- jer su me drugi nagovorili,
- da pomognem onima manje sreće i onima bez glasa,
- u svrhu provođenja kvalitetnog vremena izvan fakulteta i užurbanog životnog stila,
- radi stjecanja novog iskustva,
- Ostalo: _____

VLASTITO MIŠLJENJE

Molimo Vas da označite vaš stupanj slaganja s tvrdnjama koje slijede, na skali od 1 do 5:

- ocjena 1 znači "u potpunosti se ne slažem";
- ocjena 2 znači "ne slažem se";
- ocjena 3 znači "niti se slažem, niti ne slažem";
- ocjena 4 znači "slažem se";
- ocjena 5 znači "u potpunosti se slažem" s navedenom izjavom".

8. Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije. *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

9. U školama/ sveučilištima volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje, pa djeca i mladi nemaju gdje naučiti o volontiranju. *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

10. Ljudi u Hrvatskoj ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja. *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

11. Volontiranje pomaže pri budućem zapošljavanju. *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

12. Društvena klima u Hrvatskoj loše utječe na percepciju volontiranja. *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

13. Volontiranje pomaže pri rješavanju problema lokalne zajednice. *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14. Volonteri su zadovoljniji sa sobom u odnosu na osob koje ne volontiraju. *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

15. Javne ustanove (poput bolnica, knjižnica) nedovoljno promoviraju volontiranje.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

16. U Hrvatskoj ne postoji dovoljno volonterskih organizacija *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

17. U Hrvatskoj se volontiranje često iskorištava, što obeshrabruje ljude da sudjeluju. *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14. Popis tablica

Tablica 9.4.1 Podaci o sudjelovanju u volonterskom radu	22
Tablica 9.4.2 Podaci o članstvu u volonterskim organizacijama	22
Tablica 9.4.3. Vrste volonterskih aktivnosti u kojima studenti sudjeluju	23
Tablica 9.4.4. Podaci o učestalosti volontiranja studenata.....	24
Tablica 9.4.5. Stavovi studenata o tome kome su pomogli svojim radom.....	24
Tablica 9.4.6. Prikaz izvora o informacijama o volontiranju.....	25
Tablica 9.4.7. Razlozi zbog kojih studenti volontiraju	26
Tablica 9.4.8. Deskriptivni podaci za anketna pitanja sa skalom Likertovoga tipa.....	28
Tablica 9.4.9. Rezultati hi-kvadrat testa za prvu hipotezu	29
Tablica 9.4.10. Rezultati hi-kvadrat testa za drugu hipotezu	29
Tablica 9.4.11. Rezultati hi-kvadrat testa za treću hipotezu	30
Tablica 9.4.12. Deskriptivni podaci za čestice koje govore o promociji volontiranja.....	31

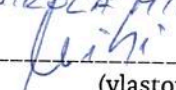
Sveučilište
SjeverSVEUČILIŠTE
SIEVERIZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, NIKOLA MIHINJAC (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom STAVUJI SVOJOCRTA PREDIPL. STUDIJU SESTRINŠIVA O VOLONTIRANJU (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

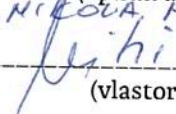
NIKOLA MIHINJAC

 (vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, NIKOLA MIHINJAC (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom STAVUJI SVOJOCRTA PREDIPL. STUDIJU SESTRINŠIVA O VOLONTIRANJU U ZH. P. SLOVENIJI (upisati naslov) čiji sam autor/ica. REPUBLICI POLJSKOJ

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

NIKOLA MIHINJAC

 (vlastoručni potpis)